The background of the slide is a photograph of a vast, frozen lake, likely Lake Baikal, with numerous ice floes and a clear blue sky. In the distance, a range of mountains is visible under a hazy sky. The text is overlaid on this background.

A távíró fejlődése Magyarországon az 1800-as években

XVII. Tudomány- és Technikatörténeti Konferencia

2024. júl. 1.

Hírközlés

Poste télégraphique des Romains.

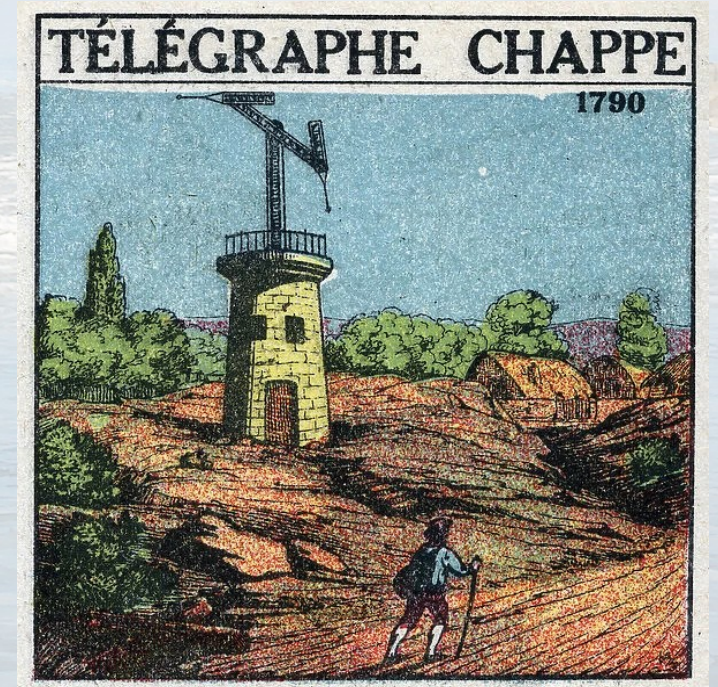
Római fáklyatávíró

Hindu futár

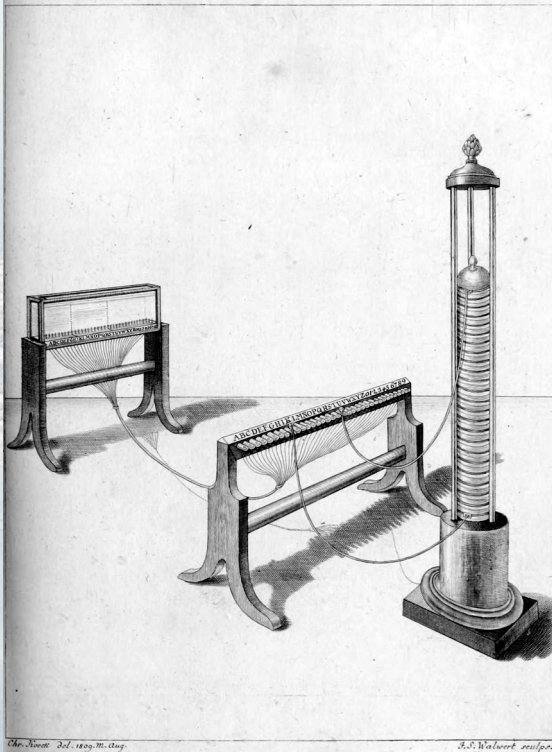

Postagalamb

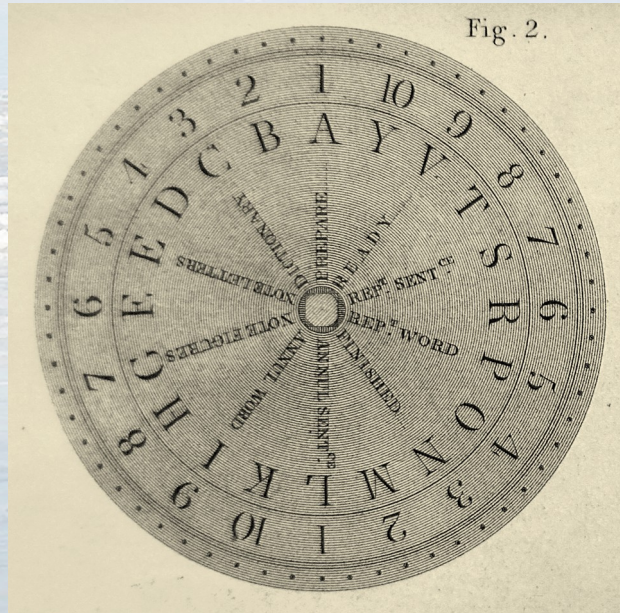

Claude Chappe (1765-1805) szemafor

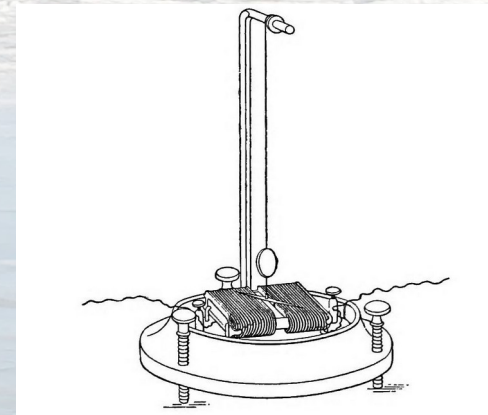
Elektromosság felfedezése

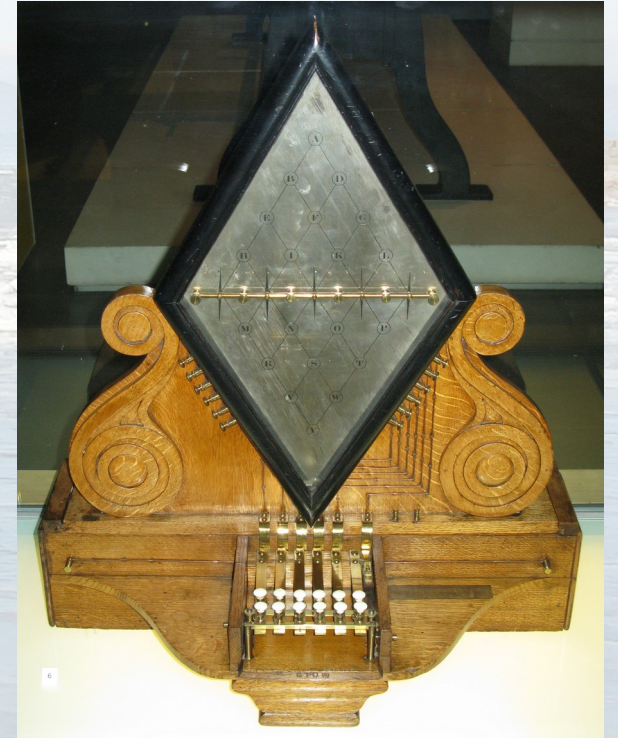
Sömmering elektrokémiai 35 vezetékes távírója (1809)

Francis Ronalds elektrosztatikus távírója (1816)
(Forgó alfanumerikus kijelző)

Pavel Schilling mágnesűs távírója (1828 körül)

Cooke és Wheatstone öt mágnesűs, hatvezetékes távírója (1837)

Elektromosság felfedezése

Samuel Morse

1840-ben (US1647A) szabadalmaztatott készülék. Első szárazföldi távolsági távíróvonal Baltimore és Washington között 1844-ben.

David Edward Hughes

1856-ban (US14917) szabadalmaztatott betűíró (nyomtató) berendezés.

A távíró elterjedése a Monarchiában

- Az udvari kamarai elnökség 1846-ban elrendelte „az elektromos távíróvonalak létesítésére és berendezésére hivatott bizottság” létrehozását.
- Ausztriában az első távíróvonalakat a vasút mentén létesítették.
- Az első állami távíróvonal 1846. december 19-én nyílt meg Bécs és Brünn (Brno) között,
 - ezt a következő évben Prágáig meghosszabbították,
 - ebből leágazva 1847. december 26-án üzembe helyezték a Gänserndorf—Marchegg—Pozsony vonalat.
- 1848-ban az első felelős minisztérium megalakulásával, az osztrák kormány 1848. június 12-én visszahívta Pozsonyból távíróhivatalnokait, az állomás működését beszüntette.
- A világosi fegyverletétel után a magyar távíróügy ismét az osztrák kormány hatáskörébe került, így a pozsonyi távíróállomást újból megnyitották.
- 1849-ben elrendelték Bécs—Zágráb és Bécs—Pest vonalak kiépítését: Zágrábban 1850. szeptember 5-én, Pesten 1850. október 1-én nyílt meg távíróállomás.

MAGYAR KIRÁLYI
TÁVIRDA
HÁLÓZATA
1850-ben

Magyar királyi távírdahálózat 1850-ben

Vonalak megnyitása a közforgalom számára

- A megfelelő beruházásba
- A távíróhálózat tartott.
- 1850. február magántávíró Laibach, Linz

zárólag állami

kultúra is igényt

megnyitottak a

cs, Brünn, Graz,

zt.

Jogszabály a távírdák magánhasználatáról

(Forrás: Magyarországot illető országos törvény- és kormánylap, 1850. december 31. 699-707 oldal.)

Pesti távíróállomások

A pesti állomást biztonsági szempontból a Károly-kaszárnyában helyezték el, ahonnan 1854-ben a Régiposta-utcába, majd 1860-ban a Lloyd-palotába költöztették át.

Forrás: <https://foto.fszek.hu/dsr/access/2f3fe343-f27b-4e8d-9b88-0350bb843721>

Forrás: <https://foto.fszek.hu/dsr/access/6b97e97a-8571-439f-b43f-433020d2903f>

Pesten és Budán megnyílt távírdahivatalok: 1864-ben Kőbányán, 1866-ban Óbudán és a Császárfürdőben, 1869-ben az Országházban, 1874-ben a tőzsdén, 1875-ben pedig a Vizivárosban.
Korábban: 1853. október 21-én a budai várban Albrecht főherceg, Magyarország kormányzója számára nyílt távíróállomás, amely magántáviratokat 1857-től fogadott.

Magyarországi hálózatfejlesztés

Magyarországi hálózat
bővülése 1847-től 1867.
április 30-ig.

Évszám	Az állami távirdavezetékek		Az állami távirdaállomások száma	A vasúti	Észrevétel
	vonalhossza	huzalhossza			
	kilométerekben				
1847	17	17	1	—	
1848	17	17	1	—	
1849	17	17	1	—	
1850	255	272	3	—	
1851	255	272	3	—	
1852	255	272	3	—	
1853	1188. ₈	1,373. ₅	11	—	
1854	1612	1,796. ₇	14	—	
1855	1848. ₅	3,068. ₇	19	—	
1856	2192. ₇	3,482. ₈	23	—	
1857	2316. ₆	3,609. ₄	32	—	
1858	3317	4,701. ₂	44	48	
1859	3949. ₃	5,448. ₃	55	75	
1860	4432. ₆	6,226	65	76	
1861	4489. ₃	6,724. ₃	68	95	
1862	4638. ₆	8,057	77	129	
1863	5673. ₄	9,628	98	129	
1864	5742. ₅	10,569	105	130	
1865	7090. ₈	14,018. ₈	140	143	
1866	8155. ₇	16,737. ₇	178	144	
1867 ^{ápr.} _{30-án}	8155. ₇	16,737. ₇	181	144	

Kiegészítés

- A kiegészítést megelőzően csak Pesten, Temesvárott és a határőrvidéken Zágrábban volt távírófőállomás.
- A magyar kormány feladata a 16.737 km hálózat, 181 állami és 144 vasúti távíróállomás átvétele.
- Cél: a Pest központú távíróhálózat kialakítása, mielőbb bevonni a forgalomba a vármegyék székhelyeit, valamint biztosítani az országon átmenő nemzetközi forgalmat is.
- 1867. május 1-én Magyarország és Erdély, 1868. április 1-én Horvát-Szlavonország, 1871. január 1-én a Határőrvidék távíróberendezései kerültek átvételre.

	Magyarország és Erdély	Horvát-Szlavonország	Határőrvidék
Állami távíróvonal	6367 km (12,916 km huzalhossz)	873 km (1903 km. huzalhossz)	1704 km (3359 km. huzalhossz)
Vasúti távíróvonal	48 km (3692 km huzalhossz)	351 km	25 km (74 km huzalhossz)
Távíróállomások	135 állami, 135 vasútüzleti	23 állami, 7 vasútüzleti	40 állami, 1 vasútüzleti

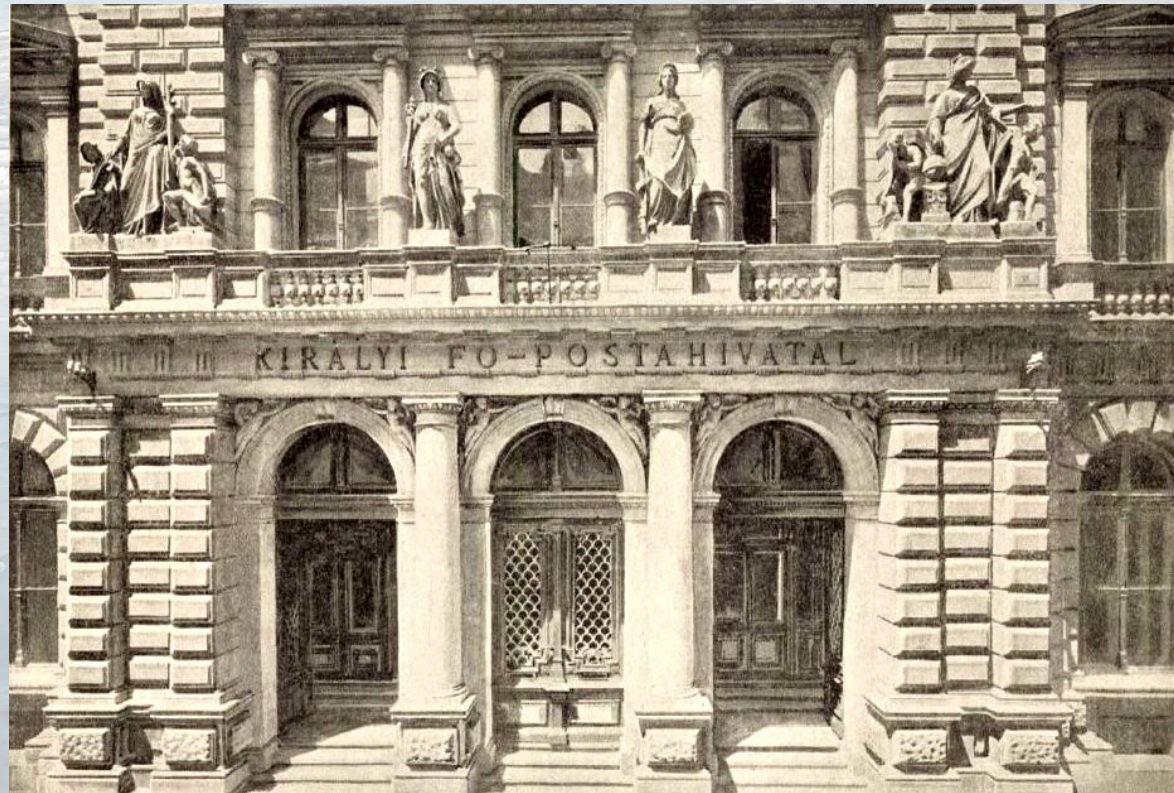
Magyar királyi távírdahálózat 1867-ben

Forrás: hu.museum-digital.org/singleimage?imageid=578048

Magyar Királyi Főposta

„Pesten építendő posta- és távírdaházról és az e célra szükséges póthitelről” szóló 1870. évi XL. törvénycikk felhatalmazása alapján, a pesti szervitarendi szerzetesektől megvásárolt telekre épült Magyar Királyi Főposta épülete. Ennek a harmadik emeletére költözött át a Magyar Királyi Főtávírda 1873-ban.

Forrás: https://pestbuda.hu/uploads/media/news/0001/05/thumb_4432_news_big.jpg

Magántőke bevonása

1874-ben a kormány lehetőséget adott a magánosoknak és a vállalatoknak, hogy az állami távíróhivatalokhoz csatlakozzanak.

Budapest területén: Hitelbank; Erzsébet-, Pannonia-, Viktória-, Concordia- és Gizella-malom; Első Budapesti Gőzmalom; Császári Királyi Szabadalmazott Duna Gőzhajózási Társaság igazgatósága; az Osztrák-Magyar Államvasút Társaság budapesti állomásai.

Vidéken: Zólyomi Pléh-gyár; Surányi Cukorgyár; Máramarosi Erdőipar Társulat; Bégaszabályozási Társulat; Marosújvári sóbánya igazgatósága, a Ferenc-csatorna Rt., a Fiumei Tengerészeti Iskola, a Zsilvölgyi Kőszénbánya Rt.; Temesvári Szeszgyár; Losonci Gőzmalom; Gotthard Testvérek Herényben; Szegedi Szeszgyár; Nagykikindai Gőzmalom stb.

Magyarországi hálózatfejlesztés

Magyarországi hálózat
bővülése 1867 és 1887
között.

Évszám	Vonalhossz			Huzalhossz		
	állami	vasúti és magán	összesen	állami	vasúti és magán	összesen
k i l o m e t e r						
1867	6,652. ₇	77. ₅	6,730. ₂	13,625. ₁	3,855. ₁	17,480. ₂
1868	8,140. ₇	288. ₃	8,429	17,034. ₅	4,600. ₅	21,635
1869	9,123. ₁	292. ₅	9,415. ₆	18,814. ₉	5,481. ₉	24,296. ₈
1870	9,622. ₆	33. ₁	9,655. ₇	24,997. ₅	5,796. ₃	30,793. ₈
1871	12,301. ₅	329. ₂	12,630. ₇	29,619. ₃	6,426. ₆	36,045. ₉
1872	12,717. ₃	519. ₂	13,236. ₅	32,803. ₃	9,865. ₇	42,669
1873	13,097. ₇	578. ₂	13,675. ₉	33,557. ₇	14,186. ₈	47,744. ₅
1874	13,089. ₁	891	13,980. ₁	34,119. ₃	14,448. ₂	48,567. ₅
1875	13,124. ₅	1,041. ₅	14,166	34,303. ₉	14,876. ₉	49,180. ₈
1876	13,184. ₄	1,279. ₈	14,464. ₂	34,655. ₃	15,379. ₂	50,044. ₅
1877	13,299. ₈	1,232. ₁	14,531. ₉	34,931. ₇	15,418. ₉	50,350. ₆
1878	13,431. ₃	1,173. ₈	14,605. ₁	35,200. ₃	15,750. ₁	50,950. ₄
1879	13,344. ₇	1,010. ₅	14,355. ₂	35,047. ₁	16,236. ₇	51,283. ₈
1880	13,627. ₁	914. ₇	14,541. ₈	35,909. ₅	16,330. ₃	52,240. ₃
1881	14,093. ₉	1,094. ₅	15,188. ₄	37,560. ₇	16,926. ₁	54,486. ₈
1882	14,551. ₁	1,397	15,948. ₁	38,097. ₆	18,794	56,891. ₆
1883	15,096. ₇	1,127. ₂	16,223. ₈	39,114. ₇	20,034. ₃	59,149
1884	15,754. ₆	788. ₄	16,542. ₉	40,788. ₈	20,830. ₃	61,619. ₁
1885	16,579. ₇	816. ₅₅	17,396. ₂₇	42,700. ₁	21,576. ₁	64,276. ₂
1886	17,076. ₉	867. ₉	17,944. ₃	44,477. ₆	21,954. ₅	66,432. ₁
1887	17,632. ₉	1,478. ₆	19,111. ₆	45,381. ₁	23,793. ₇	69,174. ₈

Posta és távírda egyesítése

1877. augusztus 5-én kelt rendelet a posta és a távírda hivatalok kezelésének egyesítéséről. Az Egyesíteni kívánt posta- és távíróhivatalok jegyzékét a Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztérium rendeletben határozta meg.

A) melléklet.

Az egyesítendő posta- és távírdahivatalok jegyzéke.

Á l l o m á s	M e g y e	Postaigazgatóság	Távirdaigazgatóság
Ada	Bács	Temesvár	Temesvár
Adony	Fehér	Budapest	Nagy-Kanizsa
Alesút	"	"	"
Almás	Bács	Temesvár	Temesvár
Alsó-Kubin	Árva	Pozsony	Budapest
Alsó-Metzenséf	Abauj	Kassa	Kassa
Aranyos-Maróth	Bars	Pozsony	Budapest
Baán	Trencsén	"	"
Bajmok	Bács	Temesvár	Temesvár
Balassa-Gyarmat	Nógrád	Budapest	Budapest
Bánát-Komlós	Torontál	Temesvár	Temesvár
Bánffy-Hunyad	Kolozs	Nagyszeben	Kolozsvár
Bártfa	Sáros	Kassa	Kassa
Báttaszék	Tolna	Budapest	Nagy-Kanizsa
Béga-Szent-György	Torontál	Temesvár	Temesvár
Béla	Szepes	Kassa	Budapest
Bellovár	Bellovár	Zágráb	Zágráb

Posta- és távírdaigazgatóságok

A rendelettel megszünt 8
postaigazgatóság (Budapest,
Pozsony, Sopron, Temesvár,
Nagyszében, Nagyvárad,
Kassa, Zágráb) és 4
távírdaigazgatóság (Budapest,
Temesvár, Debrecen, Zágráb).

Igazgatóság	Hatáskör (megye)	Postahivatal	Távíróhivatal
Budapest	Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Csongrád, Esztergom, Heves, Hont, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád, Zólyom	548	102
Kassa	Abauj-Torna, Bereg, Borsod, Gömör, Máramaros, Sáros, Szepes, Ugozca, Ung és Zemplén	554	70
Kolozsvár	Királyhágón túli összes megye	348	62
Nagyvárad	Bihar, Békés, Arad, Csanád, Hajdu, Szatmár, Szilágy	35	80
Pécs	Baranya, Somogy, Tolna, Zala	455	60
Pozsony	Árva, Bars, Liptó, Nyitra, Pozsony, Trencsén, Turóc, Komárommegyének a Duna bal partján fekvő része	580	75
Sopron	Fejér, Győr, Moson, Sopron, Vas és Veszprém, Komárommegyének a Duna jobb partján fekvő része	534	61
Temesvár	Bács-Bodrog, Krassó-Szörény, Temes, Torontál	360	90
Zágráb	Horvátország	314	89

Magyar királyi távírdahálózat 1887-ben

Forrás: <https://hu.museum-digital.org/singleimage?imageid=578049>

Millenniumi kiállítás 1896

Forrás: dka.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=079067

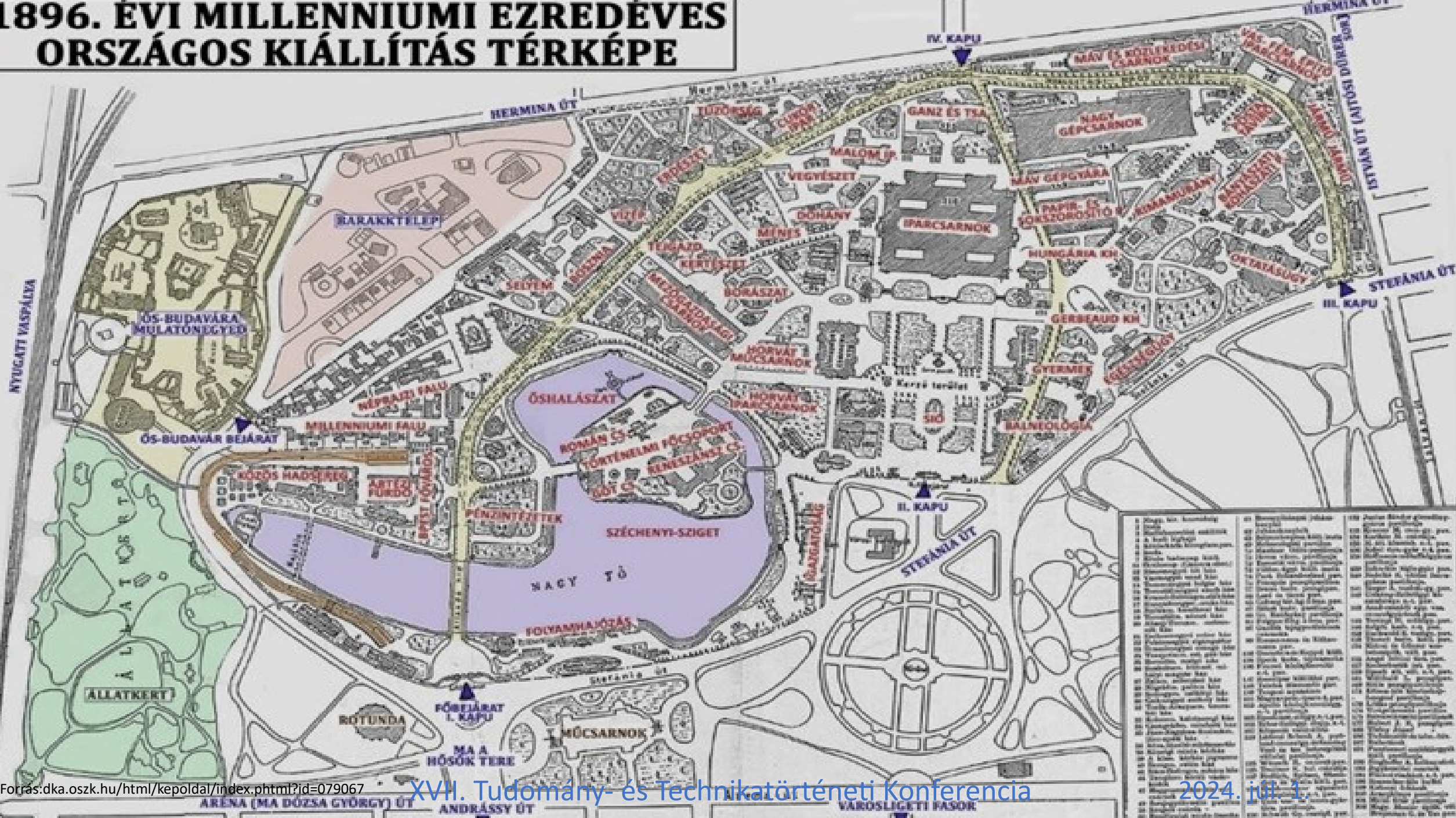
Az egyesített
posta- és távírda
igazgatóság
önálló
kiállítóként vett
rész.
A különálló
kiállító csarnok a
Kiállítási nagy
körúton
helyezkedett el.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjtemény

Forrás: <https://foto.fszek.hu/dsr/access/cd713746-4e09-4724-ba33-1626f1f5201d>

1896. ÉVI MILLENNIUMI EZREDÉVES ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS TÉRKÉPE

Forrás: dka.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=079067

XVII. Tudomány- és Technikatörténeti Konferencia

2024. júli 1.

1896. ÉVI MILLENNIUMI EZREDÉVES ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS TÉRKÉPE

Köszönöm a figyelmet.